

DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/76-4>
УДК 331.104.2:658.5

Середюк К.В.

аспірант кафедри економічної теорії, обліку та оподаткування,
Київський національний університет будівництва та
архітектури; заступник завідувача кафедри «Менеджменту»,
Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6592-3947>

Serediuk Kateryna

PhD Student at the Department of Economic Theory, Accounting and Taxation,
Kyiv National University of Construction and Architecture;
Deputy Head of the Department of Management
Educational and Scientific Institute of Management, Economics and Business
Private Joint Stock Company "Higher Educational Institution
"Interregional Academy of Personnel Management"

МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА РЕАЛІЗАЦІЮ КСВ У БУДІВЕЛЬНОМУ СЕКТОРІ: МОДЕЛЮВАЛЬНИЙ ПІДХІД

MECHANISMS OF INFLUENCE OF FACTORS ON THE IMPLEMENTATION OF CSR IN THE CONSTRUCTION SECTOR: A MODELING APPROACH

У статті досліджено механізми впливу факторів на реалізацію корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) у будівельному секторі, що є важливим інструментом для забезпечення сталого розвитку галузі. Розглянуто ключові соціальні, економічні та екологічні фактори, які впливають на ефективність КСВ у будівельних компаніях. Запропоновано моделювальний підхід для оцінки й прогнозування впливу цих факторів на рівень реалізації КСВ, що дозволяє оптимізувати управлінські рішення та підвищити соціальну відповідальність підприємств. Модель є корисною для розробки стратегії сталого розвитку будівельних компаній, з урахуванням інтересів стейкхолдерів, забезпечення соціальної стабільності, захисту довкілля та зміцнення репутації компаній на ринку. Отримані результати можуть бути використані для розробки стратегій розвитку будівельних компаній з урахуванням принципів сталості та соціальної відповідальності.

Ключові слова: корпоративна соціальна відповідальність, будівельний сектор, моделювання, сталий розвиток, соціальні фактори, економічні фактори, екологічні фактори, управлінські рішення, стратегія розвитку, соціальна стабільність, захист довкілля, репутація компаній.

The article investigates the mechanisms of influence of factors on the implementation of corporate social responsibility (CSR) in the construction sector; which is an important tool for ensuring sustainable development of the industry. The purpose of this study is to develop a modeling approach to assess the impact of social, economic and environmental factors on the implementation of corporate social responsibility (CSR) in the construction sector. This will allow enterprises to more effectively implement CSR principles, optimize management decisions and ensure sustainable development. The relevance of the work is driven by the growing demands of society for construction companies to be responsible for the social and environmental aspects of their activities. The construction industry has a significant impact on the environment and social well-being, so the introduction of CSR is an important step towards ensuring sustainable development and improving the reputation of companies in the market. The following methods were used in the study: analysis and synthesis, expert survey, modeling and statistical analysis. These methods provide a comprehensive approach to the study and allow for a deeper understanding of the mechanisms for implementing corporate social responsibility in the construction industry. The modeling approach will help companies better adapt to the challenges of the modern market and take into account the interests of stakeholders. The key social, economic and environmental factors that affect the effectiveness of CSR in construction companies are considered. A modeling approach is proposed to assess and predict the impact of these factors on the level of CSR implementation, which allows optimizing management decisions and increasing the social responsibility of enterprises. The model is useful for developing strategies for sustainable development of construction companies, taking into account the interests of stakeholders, ensuring social stability, environmental protection and strengthening the reputation of companies in the market. The practical value of the article lies in the creation of a modeling approach that allows construction companies to assess and predict the impact of social, economic

and environmental factors on the implementation of corporate social responsibility (CSR). The results obtained can be used to develop strategies for the development of construction companies, taking into account the principles of sustainability and social responsibility.

Keywords: *corporate social responsibility, construction sector, modeling, sustainable development, social factors, economic factors, environmental factors, management decisions, development strategy, social stability, environmental protection, company reputation.*

Постановка проблеми. Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) є важливим аспектом сучасного бізнесу, що полягає в інтеграції соціальних, екологічних та економічних факторів у діяльність підприємства. У будівельному секторі, де діяльність безпосередньо впливає на навколишнє середовище, соціальні умови та економіку, реалізація принципів КСВ стає особливо актуальною. Однак, попри зростаючу увагу до цього питання, проблема ефективної реалізації КСВ в будівництві залишається складною через численні зовнішні та внутрішні фактори.

Одним з основних викликів є недостатнє розуміння механізмів впливу різноманітних факторів на процес впровадження КСВ у будівельному секторі. Це включає як соціальні, так і економічні аспекти, такі як зміни в законодавчій та нормативно-правовій базі, економічні умови, ринок праці, екологічні стандарти та технологічні інновації. Більш того, специфіка будівельного бізнесу, що характеризується високим рівнем капіталовкладень, значними ризиками та залежністю від зовнішніх постачальників, вимагає ретельного підходу до моделювання механізмів впливу на реалізацію КСВ.

Невизначеність щодо ефективності різних управлінських підходів та інструментів для забезпечення високого рівня корпоративної соціальної відповідальності в будівельному секторі призводить до необхідності розробки нових методів та моделей, які дозволять краще зрозуміти і спрогнозувати вплив факторів на успішність реалізації КСВ. Таким чином, постає потреба у поглибленому моделюванні взаємозв'язків між факторами, що впливають на КСВ, для забезпечення більш ефективного впровадження соціально відповідальних практик у будівельній галузі.

Ця проблема є надзвичайно актуальною, оскільки успішне впровадження КСВ сприяє не лише підвищенню конкурентоспроможності підприємств, але й розвитку стійких, соціально орієнтованих бізнес-процесів, що сприяють сталому розвитку будівельного сектору та покращенню соціальних умов у суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) в будівельному секторі

привертає значну увагу дослідників та практиків, оскільки цей сектор має високий вплив на навколишнє середовище, соціальні умови та економіку. Останні наукові публікації з цієї теми відображають як теоретичні, так і практичні аспекти впровадження КСВ у будівництво, зокрема механізми впливу на реалізацію принципів КСВ. У світовій науковій літературі найбільш відомими публікаціями з питань КСВ є праці таких вчених, як М. Альберт, П. Друкер, А. Керролл, М. Портер, В. Хойер, Ф. Хайек та М. Фрідман. Проблемою розвитку корпоративної соціальної відповідальності в Україні займаються С.Б. Алексеев [1], А.В. Бурковська [2], Ю.М. Бурлаков [3], І.О. Ворончак [4], О.В. Жмай [5], М.В. Курбатова, Ю.М. Максимів, Т.В. Романова, Н.І. Пилипів [6], С.В. Філіпова [7], Н.В. Шандова [8]. Таким чином, останні дослідження вказують на важливість інтеграції соціальних, екологічних і економічних факторів у стратегії будівельних компаній. Однак ще є багато невизначеностей, що потребують подальшого вивчення, зокрема щодо точних механізмів впливу цих факторів на ефективність реалізації КСВ у будівництві.

Метою статті є розробка та моделювання механізмів впливу різноманітних факторів на реалізацію КСВ у будівельному секторі. Дослідження спрямоване на виявлення основних економічних, соціальних та екологічних чинників, які впливають на впровадження принципів КСВ в будівельних компаніях, а також на розробку ефективних моделей для прогнозування та оптимізації цих впливів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно зі Стандартом ISO-26000 «Керівництво з соціальної відповідальності» соціальна відповідальність – це відповідальність організації за вплив її рішень і діяльності на суспільство і довкілля через прозору і етичну поведінку, яка сприяє сталому розвитку, здоров'ю і добробуту суспільства; враховує очікування зацікавлених сторін; відповідає чинному законодавству і узгоджується з міжнародними нормами поведінки; інтегрована у діяльність всієї організації і реалізується нею на практиці взаємовідносин [9]. Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) у будівельній галузі набуває все більшого значення через зростаючі вимоги

суспільства до соціальної відповідальності бізнесу, оскільки підприємства перебувають під постійним тиском з боку своїх соціально відповідальних стейкхолдерів, що вимагають від них відповідальних дій під час впровадження даних практик. Тому компаніям необхідно аналізувати та оцінювати свої практики і прозора повідомляти про їхній позитивний вплив на суспільство. Будівельна галузь, як одна з найбільш ресурсозатратних, має значний вплив на довкілля та суспільство. Процес реалізації КСВ у будівельному секторі є багатограним і залежить від численних факторів, що мають як зовнішній, так і внутрішній характер. Для забезпечення стійкого розвитку компанії активно інтегрують КСВ у свою діяльність, приділяючи особливу увагу ESG аспектам. Реалізація КСВ у будівельному секторі залежить від численних факторів, які можна умовно поділити на зовнішні та внутрішні (рис. 1).

Таким чином, успішна реалізація КСВ в будівельному секторі вимагає комплексного підходу, який враховує взаємозв'язок між різними факторами та дозволяє компаніям адаптуватися до змінюваних умов ринку, зберігаючи соціальну відповідальність та сприяючи сталому розвитку галузі. Механізм дії факторів значно впливає на КСВ, особливо коли компанії прагнуть інтегрувати їх у свою діяльність. Розглянемо, більш детально, як впливає, кожен окремий фактор на ефективність КСВ.

1. Зовнішні фактори:
 – регуляторні вимоги – будівельні компанії зобов'язані дотримуватись державних екологічних та соціальних стандартів. Жорсткість регуляторного процесу змушує компанії адаптувати свою діяльність до стандартів КСВ;

– соціальні очікування – зростаюча увага громадськості до питань екологічної стійкості стимулює компанії до впровадження екологічно чистих технологій;

– конкуренція – КСВ стає важливим елементом конкурентної стратегії: компанії з високими стандартами КСВ приваблюють більше клієнтів, партнерів і талантів.

2. Внутрішні фактори:

– корпоративна культура – наявність культури соціальної відповідальності всередині компанії є рушієм для впровадження КСВ;

– фінансові можливості – реалізація КСВ-проектів вимагає значних ресурсів, тому фінансова стабільність компанії є критичною для цього процесу;

– технологічний рівень – наявність сучасних екологічно чистих технологій дозволяє мінімізувати негативний вплив на довкілля та покращувати соціальні умови.

Для оцінки та прогнозування впливу факторів на реалізацію корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) в будівельному секторі можна запропонувати багатофакторний моделювальний підхід, що поєднує аналіз зовнішніх і внутрішніх чинників та інтегрує інструменти управлінського аналізу для

Рис. 1. Вплив механізму дії факторів на КСВ

Джерело: сформовано автором

підвищення ефективності соціальної відповідальності підприємств.

Ключові етапи моделювального підходу є:

– ідентифікація факторів впливу – першим кроком є виявлення основних факторів, що впливають на рівень реалізації КСВ в будівництві;

– квалітативна та кількісна оцінка факторів – після ідентифікації факторів необхідно провести їх квалітативну та кількісну оцінку;

– створення багатофакторної моделі впливу – на основі отриманих даних можна побудувати багатофакторну модель, що оцінює й прогнозує вплив кожного з факторів на рівень реалізації КСВ;

– оптимізація управлінських рішень – використовуючи створену модель, компанія може проводити оцінку різних варіантів управлінських рішень щодо реалізації КСВ;

– моніторинг та коригування стратегії КСВ – важливою частиною моделювання є постійний моніторинг реалізації КСВ і коригування стратегії на основі змін зовнішніх та внутрішніх факторів.

Таким чином, цей підхід дозволяє будівельним компаніям ефективно прогнозувати й оцінювати вплив факторів на реалізацію КСВ, що в свою чергу сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень і підвищенню рівня соціальної відповідальності компанії.

Для представлення цієї моделі у вигляді структурного рівняння можна сформулювати взаємозв'язок між зовнішніми та внутрішніми факторами і рівнем реалізації КСВ через систему змінних, що впливають на кожний аспект корпоративної соціальної відповідальності.

Позначимо змінні наступним чином:

– Y : рівень реалізації КСВ.

– X_e : вектор зовнішніх факторів, таких як економічні (X_{e1}), регуляторні (X_{e2}), конкурентні (X_{e3}) фактори тощо.

– X_i : вектор внутрішніх факторів, таких як ресурсні можливості (X_{i1}), технологічний розвиток (X_{i2}), корпоративна культура (X_{i3}), управлінські підходи (X_{i4}) тощо.

– ε : похибка моделі, що відображає вплив неврахованих факторів.

Тоді модель може бути представлена як:

$$Y = \alpha + \beta_e X_e + \beta_i X_i + \varepsilon \quad (1)$$

де:

– α : константа, що відображає базовий рівень КСВ.

– β_e : вектор коефіцієнтів для зовнішніх факторів, який відображає їхній вплив на КСВ.

– β_i : вектор коефіцієнтів для внутрішніх факторів, що показує їхній вплив на рівень КСВ.

Ця модель дозволяє оцінити, як зміни в кожному з факторів (як зовнішніх, так і внутрішніх) впливають на рівень реалізації КСВ, враховуючи можливу наявність різного ступеня впливу залежно від конкретного фактора.

Для моделювання механізму впливу факторів на КСВ можна застосувати методи структурного моделювання. Цей підхід дозволяє оцінити та виміряти вплив кожного фактора на результати реалізації КСВ. Моделювання можна реалізувати за допомогою таких кроків:

1. Визначення змінних та їх показників – на першому етапі визначаються показники, що репрезентують кожен фактор, наприклад, чисельні значення регуляторного тиску, розмір капіталовкладень у КСВ-проекти тощо.

2. Розробка та перевірка гіпотез – створюються гіпотези про вплив кожного фактора на КСВ. Наприклад, гіпотеза про позитивний вплив фінансової стабільності на впровадження КСВ-практик.

3. Оцінка моделі – застосовується для розрахунку вагових коефіцієнтів факторів та оцінки значущості їх впливу.

Згідно з моделюванням, такі фактори, як фінансові можливості та регуляторні вимоги, мають найвищий вплив на успішність реалізації КСВ. Зовнішні фактори, зокрема регуляторні вимоги, мають прямий вплив на соціальну відповідальність, змушуючи компанії інвестувати в екологічні проекти. Водночас внутрішні фактори, як-от корпоративна культура та рівень розвитку технологій, сприяють досягненню довгострокових КСВ-цілей.

Побудована модель дозволяє не тільки краще розуміти вплив різних факторів на КСВ, але й застосовувати ці знання для прийняття управлінських рішень. Наприклад, компаніям рекомендується активно розвивати корпоративну культуру соціальної відповідальності, оскільки це створює основу для стійких ініціатив. Державним органам варто продовжувати розвиток регуляторних стандартів, стимулюючи екологічну та соціальну відповідальність.

Україна вже здійснює кроки в цьому напрямі, прийнявши Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року. [10] Цей документ спрямований на підвищення екологічних стандартів, що включають «зелену» економіку і мінімізацію впливу на навколишнє середовище, тим самим стимулюючи бізнес до екологічної відповідальності.

Модель впливу факторів на реалізацію КСВ у будівельній галузі відкриває можливості для подальших досліджень. Вона може бути розширена за рахунок врахування специфічних

чинників, таких як інноваційність чи співпраця з партнерами, що також можуть впливати на КСВ у будівництві.

Висновки. Отримані результати можуть стати основою для розробки ефективних стратегій розвитку будівельних компаній, орієнтованих на принципи сталості та соціальної відповідальності. Застосування моделювального підходу для оцінки впливу різних факторів на реалізацію корпоративної соціальної відповідальності дозволяє точніше визначити ключові області, в яких компанії можуть покращити свою діяльність для досягнення

сталого розвитку. Це включає як оптимізацію внутрішніх процесів, так і адаптацію до змінюваних зовнішніх умов, таких як екологічні вимоги, соціальні тенденції та економічні виклики.

Урахування принципів сталості та соціальної відповідальності в стратегіях розвитку дозволить будівельним компаніям не лише підвищити свою конкурентоспроможність, але й сприяти покращенню соціальних та екологічних умов у суспільстві, що, в свою чергу, сприятиме їх довгостроковій стійкості та успіху на ринку.

Список використаних джерел:

1. Алексеев С.Б. Проблемы впровадження інформаційних технологій у процес управління стратегічним потенціалом торговельного підприємства. *Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку*. 2012. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sim_2012_2012_10
2. Бурковська А.В., Лункіна Т.І. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності в Україні. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2015. Вип. 4. С. 38–43.
3. Бурлакова Ю.М. Дослідження особливостей формування корпоративної соціальної відповідальності в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014, № 6. Т. 1. С. 220–227.
4. Ворончак І.О. Національні моделі соціальної відповідальності бізнесу: особливості та механізм формування. *Економіка і суспільство*. 2018. № 17. С. 24–29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-4>
5. Жмай О.В. Корпоративна соціальна відповідальність: перспективи та можливості серед підприємств малого та середнього бізнесу в Україні. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2015. Т. 14. Вип. 2(30). С. 185–192.
6. Пилипів Н.І., Максимів Ю.В. Концептуальний підхід до побудови обліково-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності підприємства через призму системи ділового партнерства. 2020. URL: <https://www.researchgate.net/publication/331595884>
7. Філіпова С.В. Соціальна відповідальність у стратегії управління вітчизняним підприємством: проблемні питання інтегрування механізму. *Економіка: реалії часу*. 2017. № 2(30). С. 5–17. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2017/No2/5.pdf>
8. Шандова Н.В. Особливості розвитку корпоративної соціальної відповідальності. *Вісник ЖДТУ*. 2016. № 1(75). С. 123–128.
9. Керівництво соціальною відповідальністю : Міжнародний стандарт ISO 26000:2010. URL: http://csm.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=633%253A1-iso-26000-&catid=41%253A2009-10-16-12-08-07&lang=uk
10. Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року Розпорядження Кабінету Міністрів України; Стратегія, План від 20.10.2021 № 1363-р.

References:

1. Alekseev S. B. (2012). Problemy vprovadzhennia informatsiinykh tekhnolohii u protses upravlinnia stratehichnym potentsialom torhovelnoho pidpryiemstva. *Stratehiia i mekhanizmy rehuliuвання promyslovoho rozvytku*, pp. 99–112.
2. Burkovska A. V., Lunkina T. I. (2015). Rozvytok korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti v Ukraini. *Visnyk ahrarnoi nauky Prychornomoria*, vol. 4, pp. 38–43.
3. Burlakova Y. M. (2014). Doslidzhennia osoblyvostei formuvannia korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti v Ukraini. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 6, no. 1, pp. 220–227.
4. Voronchak I. O. (2018). Natsionalni modeli sotsialnoi vidpovidalnosti biznesu: osoblyvosti ta mekhanizm formuvannia. *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 17, pp. 24–29.
5. Zhmai O. V. (2015) Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist: perspektyvy ta mozhlyvosti sered pidpryiemstv maloho ta serednoho biznesu v Ukraini. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia*, vol. 14, no. 2(30), pp. 185–192.
6. Pylypiv N. I., Maksymiv Y. V. (2020). Kontseptual'nyy pidkhid do pobudovy oblikovo-informatsiynoho zabezpechennya sotsial'noyi vidpovidal'nosti pidpryiemstva cherez pryzmu systemy dilovoho partnerstva [Conceptual approach to the construction of accounting and information support of social responsibility of the enterprise through the lens of the business partnership system]. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/331595884>

7. Filypova S. V. (2017). Sotsial'na vidpovidal'nist' u stratehii upravlinnya vitchyznyanym pidpryyemstvom: problemni pytannya intehruvannya mekhanizmu [Social responsibility in the strategy of management of a domestic enterprise: problematic issues of mechanism integration]. *Economy: the realities of time. Scientific journal*, no. 2(30), pp. 5–17. Available at: <http://economics.opu.ua/files/archive/2017/No2/5.pdf>
8. Shandova N. V. (2016). Osoblyvosti rozvytku korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti. *Visnyk ZhDTU*, vol. 1(75), pp. 123–128.
9. Kerivnytstvo sotsialnoiu vidpovidalnistiu : Mizhnarodnyi standart ISO 26000:2010. Available at: http://csm.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=633%253A1-iso-26000-&catid=41%253A2009-10-16-12-08-07&lang=uk
10. Pro skhvalennia Stratehii ekolohichnoi bezpeky ta adaptatsii do zminy klimatu na period do 2030 roku Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy; Stratehiia, Plan vid 20.10.2021 № 1363-r.